

OK KATEKISMUS, ESIPUHE

(päivitelty 13.6.2023)

O OPETUKSET <https://gen.fi/o.html>

OK KATEKISMUS <https://gen.fi/ok.html>

OK JOHDANTO JA KYMMENEN KÄSKYÄ https://gen.fi/ok-000_097.html

OK Katekismus, esipuhe
<https://gen.fi/ok-000.html>

SISÄLLYSLUETTELO

0. Tallenteet ja dokumentteja
  1. Katekismus-sana
  2. Esipuhe Lähetyshiippakunnan katekismuksessa (ote)
    - 2.1 Katekismuksen pääkappaleet
    - 2.2 Suomalaisia katekismuksia
    - 2.3 Luther kehottaa jäämään katekismusoppilaaksi
  3. Lutherin kirjoitus "Tavallisille papeille ja saarnaajille" (ote Vähästä katekismuksesta)

0. TALLENTEET JA DOKUMENTTEJA

Katekismusvartti 1, Esipuhe, 6.8.2017 (0.16)

AC-tallenne: <https://gen.adobeconnect.com/p7x4bb3t6fk5/>

Youtube-video: <https://youtu.be/E5noQC3fASw>

Tekstitiedosto: <https://gen.fi/ok-000.html>

Evangelis-luterilaisen kirkon tunnustuskirjat, Vähä katekismus
<https://tunnustuskirjat.fi/vahakatekismus.html>

Katekismus. Martti Lutherin Vähä katekismus lyhyesti selitettynä.
Suomen evankelisluterilainen lähetyshiippakunta 2017
<https://kauppa.lhpk.fi/tuote/katekismus/>

Koehler, Edward W. A.: Katekismusselitys. Suomen Luther-säätiö 2004
<http://www.luterilainen.net/category/opetukset/1kirkonusko/katekismusselitys/>

1. KATEKISMUS-SANA

Katekismus-sana on alun perin kreikkaa (κατά kata, "alas, alle, vastaan", ἠχώω "eekheoo kuulua [> echo [ēchō], echo, kaiku]"). Katekismus tarkoittaa sananmukaisesti äänen kaikumista ja kuulumista ylhäältä alaspäin ja samalla tuon äänen vastaanottamista. Se on suullista opettamista, jossa kaikuu ja kuuluu Jumalan taivaasta alas tuleva sana, joka otetaan uskossa vastaan.

2. ESIPUHE LÄHETYSHIIPPAKUNNAN KATEKISMUKSESSA (OTE)

Suomen evankelisluterilainen lähetyshiippakunta julkaisi vuonna 2017 katekismuksen: Martti Lutherin Vähä katekismus lyhyesti selitettynä. Seuraavassa otteita sen esipuheesta (s. 5–6):

2.1 KATEKISMUKSEN PÄÄKAPPALEET (s. 5)

Tohtori Martti Lutherin (1483–1546) kirjojen joukosta erottuvat vuonna 1529 kirjoitetut Vähä ja Iso katekismus. Ne ammensivat vanhasta kasteopetusperinteestä, mutta samalla kiteyttivät uskonpuhdistuksen löydöt helposti omaksuttavina opetuksina. Katekismukset tiivistivät Raamatun keskeisen sisällön. Niissä esitetään yksinkertaisella tavalla se, miten ihminen pelastuu ja elää pelastettuna. Jo katekismuksen rakenne johdattaa ihmisen kristinuskon ytimeen, Kristuksen yhteyteen.

Ensimmäinen pääkappale sisältää kymmenen käskyä selityksineen. Tämä Jumalan laki osoittaa ihmisen syntiseksi ja syylliseksi Jumalan edessä. Lain musertamalle ihmiselle ainut apu on evankeliumi.

Toisessa pääkappaleessa esitetään uskontunnustus, joka opettaa Kolmiyh-teisen Jumalan, Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen armolliset teot. Uskontun-nustus on evankeliumia, Jumalan vastaus syntisen ihmisen hätään. Tämän ilosanoman ihminen saa uskossa vastaanottaa. Tämän jälkeen Jumalan käs-kyistäkin tulee uskovalle ohje, miten pelastettuna eletään.

Kolmannen pääluvun sisältämä Isä meidän -rukouksen selitys johtaa us-konsa tunnustaneen kristityn rukoukseen, elävään yhteyteen Jumalansa kanssa. Rakkaudessaan Jumala antaa sanatkin, joilla kristitty saa rukoilla häntä. Herran rukous on myös evankeliumia lain musertamalle: Kristukses-sa sovitetuilla ja Jumalan lapsiksi tulleilla on taivaallinen Isä, jota heidän on oikeus lähestyä rukouksessa.

Katekismuksen pääluvuissa 4–6 kerrotaan, millä tavalla Jumalan Pyhä Henki toimii kristityn elämässä armonvälineiden kautta. Kasteessa ihminen saa syntinsä anteeksi ja tulee Jumalan lapseksi. Ripin synninpäästössä Pyhä Henki yhä uudelleen vakuuttaa sanan ja sitä julistavan saarnaviran kautta, että anteeksiantamus Kristuksen tähden on tosi ja varma. Ehtoollisella kris-titylle lahjoitetaan Kristuksen tosi ruumis ja veri syntien anteeksiantami-seksi.

Lisäksi katekismus sisältää jokapäiväisen hengellisen elämän tueksi aamu- ja iltarukouksen, ruokarukouksen sekä ohjeita kristilliseen elämään huo-neentaulujen muodossa.

2.2 SUOMALAISIA KATEKISMUKSIA (s. 5–6)

Suomessa Lutherin Vähä katekismus loi pohjan kristinuskon opetukselle. Juhana Gezeliuksen (1666) ja Olaus Svebiliuksen (suom. 1745) katekismusselitykset opettivat luterilaisen uskon sukupolvelle toisensa jälkeen. Lutherin Vähän katekismuksen varaan ovat myös rakentuneet Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kristinopit (1893, 1923, 1948 ja 1999).

2.3 LUTHER KEHOTTAÄ JÄÄMÄÄN KATEKISMUSOPPILAAKSI (s. 6)

Koska katekismus johdattaa kristinuskon ytimeen, on siinä kastetulle kristitylle opiskeltavaa koko elämän ajaksi. Martti Luther toteaaakin Ison katekismuksen johdannossa katekismuksen jatkuvasta lukemisesta osuvasti:

"Mutta puhuakseni itsestäni: myös minä olen tohtori ja saarnaaja, ainakin yhtä oppinut ja kokenut kuin nuo ylimieliset ja suruttomat arvelevat olevansa. Silti teen kuin lapsi, joka opettelee katekismusta. Aamuisin ja muulloinkin, kun minulla on aikaa, luen ja lausun sana sanalta ääneen Isä meidän -rukouksen, kymmenen käskyä, uskontunnustuksen, psalmeja jne.

– – Sen lisäksi minun on joka päivä jatkuvasti luettava ja opiskeltava, enkä sittenkään kykene käsittämään lukemaani niin kuin kernaasti haluaisin. Lapseksi ja katekismusoppilaaksi minun on jäätävä ja mielelläni jäänkin."

3. MARTTI LUTHERIN KIRJOITUS "TAVALLISILLE PAPEILLE JA SAARNAAJILLE" (ote Vähästä katekismuksesta)

Martti Luther toivottaa kaikille uskollisille ja hurskaille papeille ja saarnaajille Herramme Jeesuksen Kristuksen armoa, laupeutta ja rauhaa.

Äskeisillä tarkastusmatkoilla [Luther suoritti vuoden 1528 lopulla ja 1529 alussa seurakuntien tarkastuksia Kursachsenissa ja Meissenissa] havaitsemani valitettava ja onneton hätätila on suorastaan pakottanut minut tekemään tästä katekismuksesta eli kristinopin esityksestä lyhyen, suppean ja yksinkertaisen.

Voi hyvä Jumala sitä surkeutta, minkä olen saanut nähdä! Tavallinen kansanmies ei varsinkaan maaseudulla tiedä kristinopista yhtään mitään, ja valitettavasti myös monet papit ovat jokseenkin taitamattomia ja kyvyttömiä opettamaan. Kaikkien heidän kuitenkin pitäisi olla kristittyjä, kastettuja ja pyhän eh-

toollisen sakramentin nauttijoita, vaikka eivät osaa Isä meidän -rukousta, uskontunnustusta eivätkä kymmentä käskyä.

He antavat elämänsä kulua niin kuin tyhmän karjan ja järjettömien sikojen elämä kuluu. Evankeliumin tultua nyt julki he ovat silti oppineet todella mestarillisesti väärinkäyttämään kaikkea vapautta. Voi teitä piispoja! Mitä vastattavaa teillä tosiaankaan voi koskaan olla Kristukselle, kun olette näin häpeällisesti jättäneet kansan omiin oloihinsa ettekä ole silmänräpäyksen vertaa tehneet totta virastanne?

Kunpa välttäisittekin kaiken onnettomuuden! Te huolehditte siitä, että sakramentti nautitaan ainoastaan yhdessä muodossa ja pakotatte noudattamaan ihmis-säädöksiänne, mutta olette sitä vastoin täysin välinpitämättömiä siitä, osaavatko ihmiset Isä meidän -rukouksen, uskontunnustuksen, kymmenen käskyä tai yhtään Jumalan sanaa. Voi teitä, myllynkivi kaulanne!

Siksi pyydän Jumalan tähden teitä kaikkia, rakkaat herrat ja veljet, teitä, jotka olette pappeja ja saarnaajia: ryhtykää hoitamaan virkaanne koko sydämestänne, armahtakaa huostaanne annettua kansaa ja auttakaa meitä iskemään katekismuksen ja erityisesti nuorison päähän. Ne jotka eivät kykene sitä paremmin tekemään, ottakoot käyttöönsä nämä taulut ja kaavat sekä opettakoot seuraavalla tavalla kansaa painamaan ne sana sanalta mieleensä.